

MAREK MAZUR

Uniwersytet Szczeciński

WPLYW REGULACJI PRAWNYCH NA ROZWÓJ INFORMATYKI EKONOMICZNEJ

Wstęp

Dynamiczny rozwój informatyki ekonomicznej spowodowany został przez wiele czynników. Z jednej strony gospodarka i nauki ekonomiczne stanowiły, i nadal stanowią, obszar podatny na zastosowania nowoczesnych technologii informacyjnych, a z drugiej informatyka oferuje na potrzeby praktyki gospodarczej i badań naukowych coraz bardziej zaawansowane technologie.

Dostęp do nowoczesnych rozwiązań informatycznych nie jest możliwy bez właściwego kształtowania stosunków społecznych. W tej sytuacji ogromne znaczenie mają rozwiązania w systemie prawa. Państwo i inne instytucje odpowiedzialne za szeroko rozumiany ład społeczno-gospodarczy i bezpieczeństwo obywateli mają obowiązek kształtować prawo stosownie do zmieniających się warunków. Prawo jest istotnym czynnikiem rozwoju społecznego i gospodarczego. Również w odniesieniu do informatyki ekonomicznej prawo zaczęło wywierać ogromny wpływ na rozwój tej dziedziny oraz na efekty zastosowań informatycznych w systemach gospodarczych.

Celem artykułu jest wykazanie, że zachodzą ścisłe związki między zmianami w systemie prawa a rozwojem informatyki ekonomicznej, przedstawienie rozwiązań prawnych sprzyjających temu rozwojowi, propozycji kierunków zmian, które powinny sprzyjać rozwojowi informatyki ekonomicznej w przyszłości. Punktem wyjścia jest wskazanie roli informatyki ekonomicznej w systemach społeczno-gospodarczych.

1. Przesłanki rozwoju informatyki ekonomicznej

Określenie informatyka ekonomiczna jest przedmiotem wielu opracowań, w których próbuje się przedstawić w różny sposób istotę tej dziedziny. Jedno jest pewne, chodzi tu o obszar badań naukowych i praktyki wyodrębniony z informatyki ze względu na zastosowania metody i systemy informatyczne w systemach gospodarczych. Potwierdza to między innymi stwierdzenie, że termin informatyka ekonomiczna odnosiemy – w pierwszym przybliżeniu – do tej części dyscypliny pod nazwą „informatyka”, która precyzuje podstawowe zasady metodyki i pragmatyki zastosowania w różnych obiektach gospodarki szeroko pojmowanych środków techniki komputerowej¹. W ten sposób dochodzi do integracji informatyki, nauk ekonomicznych, zarządzania i innych zajmujących się procesami, systemami i zjawiskami gospodarczymi. Głównym aspektem jest badanie i kształtowanie zastosowań informatyki w gospodarowaniu i zarządzaniu podmiotami gospodarczymi. Dochodzi do integracji metod wypracowanych przez różne dziedziny i przygotowania nowych, niezbędnych do badania i realizacji gospodarczych zastosowań informatyki.

Wybierając podmioty gospodarcze, przyjmuje się, że zastosowania informatyki będą środkiem wspomagającym gospodarowanie osiąganego przez podejmowanie racjonalnych decyzji. Uzasadnienie zastosowań metod, środków i systemów informatycznych ocenia się i analizuje z perspektywy celów i funkcji podmiotów gospodarczych. Podkreśla się wówczas konieczność uwzględnienia rozwiązań wypracowanych w ramach innych dyscyplin zajmujących się gospodarką.

W badaniu znaczenia rozwoju zastosowań informatyki w sferze gospodarczej niezmiernie przydatne jest podejście systemowe. W ujęciu systemowym podmioty gospodarcze można traktować jako systemy złożone z następujących podsystemów:

- decyzyjnego (nazywanego też podsystemem zarządzania),
- informacyjnego,
- wykonawczego.

Między systemem a jego otoczeniem występują przepływy o różnym charakterze, w tym informacyjnym, materiałowo-energetycznym, finansowym, ale również przepływ kadr. Informatyka wspomaga różne obszary działalności podmiotów gospodarczych.

¹ Zob. [1, s. 11].

Określenie informatyka ekonomiczna, chociaż czasem używa się też terminu gospodarcza, oznacza, że chodzi o dziedzinę nauki i praktyki gospodarczej zajmującą się metodami, systemami informatycznymi i środkami informatycznymi w obszarach produkcji, podziału, wymiany i konsumpcji dóbr przeznaczonych do zaspokajania potrzeb ludzi, a także badającą oddziaływanie informatyki na podmioty, w szczególności przedsiębiorstwa (zwłaszcza zarządzanie), procesy, zjawiska, sektory gospodarcze i na gospodarkę jako całość. Można też badać, jak zastosowania informatyki mogą wpływać na zachowania ludzi korzystających z ograniczonych zasobów, jak je używają do produkcji dóbr i świadczenia usług, jak je rozdzielają pomiędzy konkurencyjne wobec siebie cele, jak wspomagane jest podejmowanie decyzji w zarządzaniu. Informatyka ekonomiczna jest zaliczana do dziedzin, które kształtują warunki funkcjonowania nowoczesnego społeczeństwa. Odpowiednio przygotowane metody, modele i systemy informatyki ekonomicznej są potrzebne w innych dziedzinach, w tym w zarządzaniu, nauce o przedsiębiorstwie, ekonomice informatyki i ekonomice informacji.

Uwarunkowania technologiczne oraz względy wynikające ze stanu dostawienia różnych obszarów i struktur w podmiotach gospodarczych sprawiły, że faktycznie doszło najpierw do wspomagania zagadnień z obszarów charakteryzujących się pracochłonnością, prostymi algorytmami oraz często wręcz ogromnymi zasobami danych gromadzonych w różnych fazach przetwarzania. Określenia takie najbardziej pasują do dziedzin o kolosalnym znaczeniu w ewidencji i sprawozdawczości, na przykład z zakresu kadr, materiałów, środków trwałych, finansów i księgowości.

Bardzo szybko się zorientowano, że opierając się na tak uzyskanych efektach, można przystąpić do wspomagania rozwiązaniami informatycznymi procesów decyzyjnych. W ten sposób informatyzacja w szerszym zakresie objęła podsystem decyzyjny. Poszukiwano nowych sposobów wykorzystania systemów ewidencyjnych i zaczęto rozwijać systemy ukierunkowane na wspomaganie decyzji. Pojawiły się również rozwiązania zmierzające do objęcia zintegrowanymi formami zarządzanie podsystemem wykonawczym, czyli produkcyjno-usługowym. Początkowo dominowało wspomaganie procesów związanych z zarządzaniem informacją. Wraz z podnoszeniem poziomu rozwiązań informatycznych podmioty uzyskują instrumentarium przydatne do wspomagania zarządzania wiedzą.

Szybki rozwój Internetu doprowadził do zasadniczej zmiany w zastosowaniach informatyki. Dzięki istotnemu wsparciu systemu komunikacji obiektu

z jego otoczeniem oraz dostępowi do usług wspomagających działalność biznesową zastosowania informatyki zapewniły bezpośrednie wsparcie realizacji wszystkich podstawowych działań i funkcji obiektu gospodarczego. Dla nowej fazy rozwiązań informatycznych i telekomunikacyjnych, a zwłaszcza internetowych wspomagających działalność gospodarczą charakterystyczne jest używanie w odniesieniu do nich określenia e-biznesowe. W ten sposób wskazuje się, że chodzi o szerokie zastosowanie informatyki w różnych fazach procesów gospodarczych, integrację, ale ciągle z uwzględnieniem odpowiedniej roli dziedzin ekonomicznych w ustalaniu celów i oceny tej formy wspomagania działania systemów gospodarczych.

Dziedzina informatyki ekonomicznej ewoluuje wraz z zakresem wspomagania procesów i systemów gospodarczych technologiami informacyjnymi.

A. Szewczyk stwierdza, że we współczesnych systemach społeczno-ekonomicznych działalność informacyjna coraz częściej jest wydzielonym organizacyjnie i technologicznie przedsięwzięciem ekonomicznym lub społecznym². Wraz ze zmianą systemów gospodarczych i charakteru rozwiązań informatycznych zachodzą zmiany w zarządzaniu, nauce o przedsiębiorstwie, ale także w prawie, które musi gwarantować rozwój, a jednocześnie bezpieczeństwo podmiotom gospodarującym i konsumentom.

2. Prawne uwarunkowania rozwoju informatyki ekonomicznej

Informatyka ekonomiczna od wielu lat jest ważnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Podmiotom gospodarczym umożliwia sprawniejsze zarządzanie, kontakty gospodarcze z klientami na całym świecie, pozwala uzyskać i utrzymać przewagę w warunkach silnej konkurencji na rynku oraz usprawnia dostęp konsumentom do dóbr oferowanych przez producentów. Dzięki swoim zaletom informatyka ekonomiczna dołączyła do grupy czynników oddziałujących na kierunki i tempo rozwoju społeczeństwa informacyjnego. W rezultacie wzrasta zainteresowanie dziedzinami kształtującymi podstawy nowego ładu społeczno-gospodarczego. Badanie i kształtowanie stosunków społecznych oraz systemów gospodarczych nie może się obyć bez zwrócenia uwagi na prawo.

Niezbędne jest wyjaśnienie wpływu informatyki ekonomicznej na procesy i systemy gospodarcze, a zwłaszcza oddziaływania na stosunki ekonomiczne,

² Por. [6, s. 137].

relacje między producentami, dystrybutorami, sferą wymiany i konsumentami. Technologie i metody informatyki ekonomicznej nie są jedynymi wyznacznikami sposobów funkcjonowania systemów gospodarczych. Muszą być zgodne z innymi czynnikami.

Prawo jest podstawowym sposobem zapewnienia ładu społecznego opartego na stabilnych normach postępowania gwarantowanych przez system instytucji krajowych i międzynarodowych. Uprawnione instytucje ustanawiają system nakazów, zakazów, sankcje za ich nieprzestrzeganie, wyznaczają obszar swobody postępowania oraz podmioty uprawnione do egzekwowania prawa. Normy prawne zapewniają przewidywalność zachowań poszczególnych podmiotów i pogodzenie różnych oczekiwań podmiotów uczestniczących w stosunkach społecznych.

W systemie prawa znajdują odbicie wzorcowe wizje regulacji stosunków społecznych. Zakres rozwiązań prawnych ma charakter historyczny. Każdy etap rozwoju społeczeństwa i typ podstawowych rozwiązań ustrojowych w istotnym stopniu zależą od warunków technologicznych, i odwrotnie – prawo wpływa na zakres korzystania z nowoczesnych technologii informacyjnych.

Jak słusznie zauważa D.L. Pipkin, trudno jest zdefiniować zakres prawa, tak aby pokrywało to, co zamierza kontrolować, a jednocześnie nie tak szeroko, aby miało być stosowane do działań niezwiązanych³. Rozwiązania przyjmowane w systemie prawa powinny być w miarę trwałe, chociaż, oczywiście, nie obowiązuje tu zasada bezwzględnej trwałości. Między techniką i technologią a prawem istnieje sprzężenie zwrotne.

Nie można się nie zgodzić z D.L. Pipkinem, że prawodawstwo często jest tworzone w odpowiedzi na określone zdarzenie, a poprzez reguły pisane z dzisiejszej perspektywy, bez odniesienia do szerszych zagadnień lub przewidywania kierunków rozwoju technologii szybko staje się przestarzałe z powodu zmian zachodzących w technologii⁴. Prawo może wspomagać rozwój informatyki ekonomicznej, ale również hamować badania i wdrażanie nowoczesnych rozwiązań.

Problematyka regulacji prawnych wywierających wpływ na informatykę ekonomiczną ma charakter złożony i powinna być analizowana i uwzględniana wszechstronnie, zwłaszcza w gospodarce, naukach ekonomicznych i informatyce, nieodzownie z uwzględnieniem zarządzania, w powiązaniu z czynnikami rozwoju społeczeństwa dominującymi na obecnym etapie postępu cywilizacyj-

³ Zob. [4, s. 392].

⁴ *Ibidem*.

nego. Prawo jest ważnym czynnikiem stabilizacji i godzenia interesów różnych pomiotów społecznych. Kształtuje warunki funkcjonowania uczestników rynku, w tym poszczególnych podmiotów gospodarczych działających w sferze produkcyjno-usługowej.

Oddziaływanie prawa na rozwój informatyki ekonomicznej to problematyka bardzo złożona, dlatego trudno ją przedstawić w krótkim opracowaniu. Można jednak zasygnalizować przynajmniej najważniejsze zagadnienia, korzystając z podejścia systemowego, tak charakterystycznego dla informatyki, a także z analizy niektórych rozwiązań w systemie prawa, które wywarły duży wpływ na systemy informatyczne w podmiotach gospodarczych oraz na zjawiska ekonomiczne związane z gospodarczym zastosowaniem informatyki.

Informatyka ekonomiczna jest przydatna w procesie podejmowania decyzji w podmiotach gospodarczych dzięki udostępnieniu metod i środków do przetwarzania danych, czyli technologii informatycznych. Do środków tych zalicza się:

- sprzęt,
- oprogramowanie,
- metody organizacji danych⁵.

W zależności od zastosowanych rozwiązań w systemach informatycznych zarządzania przedsiębiorstwa mogą uzyskiwać różnorodne efekty:

- a) systemy ewidencyjne (pierwszy etap rozwoju systemów informatycznych) – zapewniają usprawnienie procesów ewidencyjnych;
- b) systemy SPT, SIK, DSS, SE, EIS, ESS, MRP, ERP, CIM (etap II rozwoju) – dzięki rozwojowi organizacji danych, w tym baz danych, zapewniają optymalizację zasobów i procesów gospodarczych;
- c) systemy klasy CRM, PRM, SCM, e-commerce, e-banking (etap trzeci) – optymalizują relacje z otoczeniem⁶.

Rozwój badań i zastosowań technologii informatycznych w systemach wspomagających systemy i procesy gospodarcze nie byłby możliwy bez zapewnienia odpowiednich rozwiązań prawnych, gwarantujących ochronę praw własności, określających zasady konkurencji rynkowej oraz ochronę praw konsumentów.

⁵ Zob. [2, s. 47].

⁶ *Ibidem*, s. 58–60.

3. Niektóre rozwiązania w systemie prawa oddziałujące na informatykę ekonomiczną

Wraz z coraz szerszym oddziaływaniem informatyki ekonomicznej na funkcjonowanie podmiotów gospodarczych niezbędne stało się wypracowanie rozwiązań ochrony praw do różnych składników. Dla systemów informatycznych charakterystyczny jest ogromny udział składników o charakterze niematerialnym. Po pojawieniu się trendów właściwych dla formacji społeczeństwa informacyjnego konieczne stało się rozszerzenie wdrażania norm o zasięgu międzynarodowym.

Współcześnie ogromne znaczenie mają regulacje odnoszące się do ochrony praw w zakresie sprzętu, zasobów danych, oprogramowania, a także różnych relacji między podmiotem gospodarczym i otoczeniem. Chodzi tu o regulacje dotyczące:

- różnych zasobów i organizacji danych, a zwłaszcza baz danych,
- oprogramowania komputerów,
- wspomagania różnych funkcji systemów informacyjnych, na przykład funkcji dokumentacyjnej i uwierzytelniania,
- ochrony konsumentów.

Nowe podejście do ochrony danych ilustrują na przykład regulacje w zakresie ochrony danych osobowych. Za standardy na skalę międzynarodową uznaje się rozwiązania przyjmowane przez instytucje integrującej się Europy. Dla systemów informatycznych jest to bardzo ważny regulator.

W Polsce zainteresowanie problematyką ochrony danych osobowych wzrosło nie tylko pod wpływem czynników związanych z przemianami ustrojowymi, ale zwłaszcza w odpowiedzi na potrzebą ochrony prywatności w świecie nasyconym techniką oraz wobec stale rosnącego zainteresowania różnych podmiotów gromadzeniem tego typu danych na potrzeby prowadzonej działalności społecznej i gospodarczej. Potrzeba ochrony podyktowana też jest stosunkowo łatwym dostępem do danych w systemach informatycznych zarządzania oraz nieograniczonymi możliwościami ich przesyłania przez sieci komputerowe.

Zasady obowiązujące w Polsce reguluje ustawa o ochronie danych osobowych⁷. Szczególne miejsce zajmują w niej systemy informatyczne. Ustanowiono wysokie standardy kontroli tych systemów, organizacji dostępu, szkolenia kadr korzystających z nich, dokumentacji systemów, a także nadzoru instytucji ze-

⁷ Zob. [8].

wewnętrznych. Jako wzorcowe w innych systemach można traktować reguły postępowania ze sprzętem komputerowym z zapisanymi danymi osobowymi.

W odniesieniu do baz danych ochrona dotyczy praw autorskich na podstawie ustawy o ochronie baz danych⁸. W prawie autorskim przyjęto zasadę, że ochrona ustanowiona dla baz danych spełniająca cechy utworu nie obejmuje programów komputerowych używanych do sporządzenia lub obsługi baz danych dostępnych za pomocą środków elektronicznych. Obowiązująca w Polsce ustawa o ochronie baz danych jest zgodna z rozwiązaniami przyjętymi w Unii Europejskiej dyrektywą 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z 11 marca 1996 roku.

W myśl ustawy, bazę danych stanowi zbiór danych lub jakichkolwiek innych materiałów i elementów zgromadzonych według określonej systematyki lub metody, indywidualnie dostępnych w jakikolwiek sposób, w tym środkami elektronicznymi, wymagający istotnego, co do jakości lub ilości, nakładu inwestycyjnego w celu sporządzenia, weryfikacji lub prezentacji jego zawartości. Konieczne jest też spełnienie następujących warunków: dane, materiały i inne elementy muszą być zgromadzone według określonej metody lub systematyki i dostępne indywidualnie w jakikolwiek sposób.

Gwarancje prawne mają swój wymiar ekonomiczno-finansowy. Dotyczą specyficznych dóbr, które w podmiotach gospodarczych mogą występować w roli środków produkcji, dóbr konsumpcyjnych lub przedmiotów obrotu produktami i towarami. Będą wpływać na ustalanie udziału systemów informatycznych w generowaniu wartości, zobowiązań podatkowych i rozliczenia finansowe między różnymi podmiotami. Informatyka ekonomiczna staje się źródłem wartości i zysków podmiotu gospodarczego.

Rolę nie do przecenienia odegrały zasady przyjęte w ramach ochrony oprogramowania. W Polsce doprecyzowanie zasad ochrony nastąpiło w przyjętej w 1994 roku ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁹. W ustawie o ochronie praw autorskich doceniono zjawisko określane przez przedstawicieli różnych nauk jako kształtowanie się „społeczeństwa informacyjnego”, a więc społeczeństwa, w którym główną rolę ma odgrywać wymiana wszelkiego rodzaju informacji, dzięki nowoczesnym technologiom informatycznym i konwergencji mediów¹⁰. Prawo autorskie obejmuje prawa osobiste i prawa majątkowe. Program komputerowy zaliczono do kategorii utworów wyrażonych słowem, symbolami

⁸ Zob. [7].

⁹ Zob. [10].

¹⁰ Zob. [3, s. 357].

matematycznymi, znakami graficznymi. Jest traktowany pod tym względem na podobnych zasadach, jak utwory literackie i publicystyczne. Program podlega ochronie, jeżeli jest przejawem twórczej działalności o indywidualnym charakterze. Nie podlegają ochronie idee i zasady zawarte w programach.

Prawo do ochrony programu przysługuje bez względu na wartość, przeznaczenie i sposób wyrażenia. Ma to ogromne znaczenie, bo unika się zagrożenia na przykład dowodzenia rzeczywistej wartości tego typu utworów. Zapewnia się też możliwość ochrony programów prezentowanych i udostępnianych w różnych formach.

W polskim systemie prawa obowiązuje wiele innych regulacji normujących zasady oprogramowania komputerowego, użytkowania komputerów i realizacji systemów informatycznych. Przykładem jest ustawa o rachunkowości, która zawiera rozwiązania przyjęte na potrzeby udokumentowania danych w ewidencji gospodarczej, opisu składników i dokumentacji systemu informatycznego zarządzania.

Zastosowania informatyki ekonomicznej powodują wiele istotnych zmian w relacjach z podmiotami działającymi w otoczeniu podmiotów gospodarczych. Spośród wielu regulacji oddziałujących na rozwiązania informatyczne, wymuszających jednocześnie proces dostosowawczy w systemach informatycznych, należy uwzględnić te, które wspomagają komunikację, z jednoczesnym zachowaniem wiarygodności transakcji gospodarczych i potrzeb ewidencyjno-dokumentacyjnych. Do tej grupy można zaliczyć regulacje w zakresie:

- podpisu elektronicznego,
- świadczenia usług drogą elektroniczną,
- elektronicznych instrumentach płatniczych,
- ochrony konsumentów i konkurencji.

Nowe wyzwania wyznaczyło również prawo pracy. Telepraca jako forma zatrudnienia jest czynnikiem oddziałującym na systemy informatyczne wspomagające zarządzanie, ale również na system produkcyjno-usługowy. Pojawiają się zagadnienia włączenia stanowiska pracy do organizacji i prowadzenia ewidencji czasu pracy, kontroli ilościowej i jakościowej rezultatów, a także wiele zagadnień natury psychologicznej i socjologicznej.

4. Perspektywy oddziaływania systemu prawa na informatykę ekonomiczną

Nowe tendencje w systemie praw są istotnym czynnikiem zmian w zastosowaniach informatyki ekonomicznej i w badaniach naukowych. Konieczne jest poszukiwanie nowych metod i rozwiązań w systemach informatycznych ze względu na zmieniające się warunki.

W procesie realizacji systemów informatycznych należy przewidywać rozwój metod ustalania kosztów, metod wyceny w zakresie systemów informatycznych, co jest związane z rozwojem outsourcingu, wzrostem wartości składników systemów informatycznych w wartości przedsiębiorstw i rozliczeniami umów dotyczących projektów informatycznych. Bezpieczeństwo transakcji gospodarczych wywiera wpływ na zakres stosowania podpisu elektronicznego. Sprzyja temu również konieczność stosowania elektronicznych form dokumentów w kontaktach z wieloma podmiotami, z którymi komunikują się przedsiębiorstwa.

Prawo ma duże możliwości ingerowania w problematykę rozwoju informatyki ekonomicznej. Korzystanie z nowoczesnych technologii informatycznych wypracowanych przez informatykę ekonomiczną ma jeszcze jeden aspekt, a mianowicie oddziaływanie na otoczenie we wstępnej fazie realizacji, eksploatacji i po zakończeniu użytkowania systemów informatycznych. Skutki będą zapewne coraz bardziej odczuwalne w środowisku, ponieważ coraz więcej użytkowników będzie mieć kłopot z likwidacją sprzętu wyłączanego z eksploatacji oraz materiałami eksploatacyjnymi.

Ochrona środowiska jako kompleksowej całości przed negatywnymi skutkami tak zwanej uciążliwości, traktowanymi jako rezultaty działania człowieka, dotyczy zapobiegania zjawiskom fizycznym i stanom utrudniającym życie albo dokuczliwym dla środowiska, a zwłaszcza hałasowi, wibracjom, zanieczyszczeniu powietrza, zanieczyszczeniu odpadami¹¹. Sprzęt informatyczny w przedsiębiorstwach będzie wpływał na koszty korzystania ze środowiska, a to z kolei wpłynie na ceny produktów oraz usług i tym samym na konkurencyjność.

Docenianie czynnika bezpieczeństwa wywiera wpływ na rozwój systemów komunikacji chronionych między innymi metodami kryptografii, co w warunkach konkurencji i szpiegostwa przemysłowego ma niebagatelne znaczenie. Zarządzanie kadrą związaną z realizacją systemów informatycznych wymaga uwzględniania różnych form oddziaływania na przestrzeganie norm prawa i ety-

¹¹ Por. [9].

ki zawodowej. Oprócz kształcenia w zakresie prawa konieczne jest więc docenie nie systemów oceny i awansów zawodowych, a także etyki zawodowej. Pojawiają się też nowe wyzwania związane z zarządzaniem wiedzą w podmiocie gospodarczym.

Można mieć jednak nadzieję, że wraz z rozwojem świadomości technik komunikacyjnych u pracodawców, a także u tych wszystkich, którzy reprezentują siły działające na rzecz utrzymania równowagi społecznej i wysokiego poziomu prawodawczego – również akty prawne społeczeństwa informacyjnego będą wzbogacane o wypracowane i spójne konstrukcje prawne, nie będą zaś coraz bardziej spłycające¹².

Zmiany prawa powinny być przewidywalne, jest to bowiem bardzo ważne dla przedsiębiorców, którzy planują strategię firm¹³. Rozwiązania w obszarze informatyki ekonomicznej wymagają dostosowywania do wymogów określonych w prawie krajowym i w stanowionym przez odpowiednie instytucje międzynarodowe.

Problem patentowania programów komputerowych (również metod biznesowych czy algorytmów) to wciąż przedmiot najgorętszej dyskusji współczesnej Europy¹⁴. Od stanowiska, jakie w tej sprawie zajmą polscy politycy, zależy przyszła sytuacja wolnego oprogramowania i utrzymanie na rynku małych i średnich firm krajowych oferujących produkty komercyjne¹⁵. Ustanawianie wielu standardów światowych dotyczących sfery informacyjnej i nowoczesnych technologii informacyjnych to czynnik dalszego rozwoju informatyki ekonomicznej.

Zakończenie

W artykule podjęto próbę przedstawienia wpływu rozwiązań w systemie prawa na perspektywy rozwoju badań i rozwiązań praktycznych w zakresie informatyki ekonomicznej. Zmiany regulacji prawnych są istotnym czynnikiem determinującym zmiany. Należy oczekiwać, że wraz ze wzrostem potencjału systemów informatycznych wspomagających gospodarowanie będzie dostosowywane prawo. Jednocześnie normy prawne będą hamować niepożądane zjawiska,

¹² Zob. [11, s. 114].

¹³ Zob. [5, s. 30].

¹⁴ Por. [11, s. 39].

¹⁵ *Ibidem*.

skutecznie przeciwdziałać zakłócaniu działalności podmiotów gospodarczych i sprzyjać ochronie konkurencji oraz konsumentów.

Literatura

1. *Informatyka ekonomiczna*, red. E. Niedzielska, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Wrocław 2003.
2. *Inżynieria systemów informatycznych w e-gospodarce*, red. E. Kolbusz, W. Olejniczak, Z. Szyjewski, PWE, Warszawa 2005.
3. Okoń Z., *Prawo autorskie w społeczeństwie informacyjnym*, w: *Prawo Internetu*, red. P. Podrecki, Wydawnictwo Prawnicze, LexisNexis, Warszawa 2007.
4. Pipkin D.L., *Bezpieczeństwo informacji. Ochrona globalnego przedsiębiorstwa*, WNT, Warszawa 2002.
5. *Spółeczeństwo informacyjne*, red. J. Papińska-Kacperek, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
6. Szewczyk A., *Oblicza ubóstwa w społeczeństwie informacyjnym*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
7. Ustawa z dnia 27.07.2001 r. o ochronie baz danych, DzU 2001, nr 128, poz. 1402.
8. Ustawa z dnia 29.08.1997 r. o ochronie danych osobowych, DzU 1997, nr 133, poz. 883.
9. Ustawa z dnia 31.01.1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska, DzU 1980, nr 3, poz. 6 z późn. zm.
10. Ustawa z dnia 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, DzU 1994, nr 43, poz. 170.
11. Wąglowski P., *Prawo w sieci. Zarys regulacji Internetu*, Helion, Gliwice 2005.

INFLUENCE OF THE LAW REGULATIONS ON THE DEVELOPMENT OF ECONOMIC COMPUTER SCIENCE

Summary

The aim of this article is indication that there are strict connections between changes in law system and development of economic computer science, showing the law solutions fostering this development, putting forward the propositions of changes which should foster the development of economic computer science in future.

Translated by Marek Mazur